

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 02.12.1911**

Číslo ročníků: **1, 43**

Číslo výtisků: **1, 43**

Datum vydání čísla: **02.12.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

ČESKÁ RUS.

Češi a Češi.

Není tomu dávno, co jistě že ne vinou redakce začali být ruští Čechové rozdělováni na tuzemské a cizince. Je to zjev celkem všude se objevující. V Americe novým přistěhovalcům říkají „zelení“ a starší jsou velice hrdí na svoje američanství.

U nás je ovšem hrdost na obou stranách. V Čechách jsou Češi vychováni v domnění, že Rusko je pozadu, a přijde-li sem takový krajanek, myslí si, že všechno obrátí vzhůru nohama, za 14 dní už mluví ruským nebo polským přízvukem a za měsíc už zapomněl úplně česky. Staří osadníci mají zkušenosti své a nedají si mnoho libit.

V č. 40. našeho Čechoslava v článku „Česká Beseda v Lodzi“ pisatel se zmiňuje o Češích Zelovských a píše, že se za členy zmíněného spolku nepřihlásili, že žijí sami sobě, aniž by uznali za dobré přiblížit se nynější kultuře našeho národa a s námi pracovali, t. j. s rakouskými Čechy, ku blahu a slávě naší staré vlasti. Kdo takto chce soudit, musí dříve znáti nás a naše poměry. Je pravda, že žijeme od rakouských, jak my říkáme „austriackých“ Čechů život oddělený. Proč?

Uvažte jen jaké máme vzpomínky na starou vlast? Před 300 lety otec naše ožebračila a vyhnala, šli s pláčem do Pruského Slezska. V Prusku si na nás nikdo nevzpomněl a už přes 100 let žijeme tu v Ruském Polsku a stará vlast, jak katolíci tak i evangelíci o nás ani nevěděla. Tu není divu, když našli se někteří, kteří ani nevěděli, že kromě Zelova i jinde žijí Čechové. Zdědili jsme určitou nedůvěru k Čechům vůbec. Tu v letech sedmdesátých zjevil se zde rakouský Čech a začal svoji kulturní práci. Jak? Silně agitoval pro pravoslaví. Hrozil, sliboval, konal cesty a nedal si ujít žádnou příležitost, aby nezískával proselity. Z rakouských Čechů přestoupili nejedni; prý to je jedno, jen když tu mají dobré živobytí. I do Zelova s missionářem Manulem Němečkem zajel a za asistence policie ve škole agitoval. My na náboženství pohlížime trochu jinak a ze zelovských Čechů bylo pro pravoslaví získáno asi pět osob, čímž nenávisť vůči „austriackým“ Čechům ještě vzrostla.

A nyní mezi zakladateli „České Besedy“ vidíme jméno výše zmíněného pána, který se ještě nedávno osmělil našemu jednomu

člověku namluviti, kdyby prý nás Zelov přestoupil na pravoslaví, že by tam vláda otevřela školy a snad i gymnasium. A ten náš prostý muž mu zcela prostince odpověděl, že na sv. Rusi je spousta milionů pravoslavných a škol až hrůza málo. Nechť tedy vláda dříve postaví školy v pravoslavných obcích.

Rakouští Češi snad stojí na vyšším stupni vzdělanosti, neupíráme jim toho. Ale mohou-li nám sloužit za vzor vůbec, o tom dá se ještě pochybovat. Pisatel zmíněného článku mluví o kultuře, blahu a slávě národa. Co však tím myslí, to opravdu nevím. Jakou kulturu nám chce dát Česká Beseda v Lodzi? Čím chce pracovat ku blahu i slávě naší staré vlasti? Tancem, pitím, hrou v karty? Hru v karty má ve svých stanovách. V Zelově není ani jedné taneční síně a na 5.000 obyv. dva dosti malé hostince. My tancem, pitím piva neb kartami k slávě naší vlasti pracovati nechceme a nebudeme. Jestli to je kulturní práce, tož potom čím kdo více piva vypije aneb lépe karty hrátí umí, tím lepší je vlastenec. Takovou „kulturu“ přinesli Rakoušané do Bosny a Italové ji nesou do Tripolisu, však bez ní tam bylo mnohem lépe. Nechceme se stranit národní práce, ale sblížení mezi Čechy rakouskými a námi nenastane pitím a kartami.

My vždycky rádi uvítáme každého upřímného Čecha z Čech. Myslim, že p. dr. Auerhan a Seifert od Národní Rady z Prahy se mezi námi citili doma a kazatelům z Čech nás navštěvujícím se dostane vždy laskavého přijetí. Nemůžeme za to, ale protiví se nám všechno křiklounství a fangličkářství. Prošli jsme až příliš krutou životní školou, než abychom nyní uměli o svém vlastenectví jen mluvit. Vezměte jen do rukou stanovy České Besedy v Lodzi a užasnete nad rakouskou češtinou, slohem i mluvnickými chybami tohoto literárního plodu. To je jednoduše ohavnost před Hospodinem, aneb dle našeho smyslu hřích, tak mrzačit náš krásný jazyk. Vždyť jsme přes 300 let z Čech a dosud mluvíme česky, kdežto znám z druhého pokolení Čechy rakouské, kteří už česky neumi.

Pokud čtu časopisy, mám mínění, že nejvíce by nám odpovídal jakož i všem Čechům ruským, směr prof. Massaryka. Také naše náboženské postavení je jiné. Jsme na to hrdí, že jsme protestanté. Nám protestantismus znamená svovodu svědomí a pokrok.

Že mezi námi protestanty je mnohých, co by být nemělo, uznávám. Tu ovšem je vino vůkolí, naši vůdcové a formalismus. Většina mezi námi myslí, že na tom dost, když nese název „protestant“, a chlubí se svým příslušenstvím k tak slavným předkům, jako byli Hus, Komenský a jiným více.

Většina zapomíná, že nestačí být potomkem velikých lidí, nestačí mít a naučit se čistě učení, nýbrž, že musí tu být čistý život. A tu mám zkušenosti, že ti, kteří to brali se svým náboženstvím do opravdy a začali kontrolovati svůj poměr k Bohu i k lidem, stali se lepšími národovci.

A naše národní neštěstí je, že jsme příliš pyšní na minulost a v přítomnosti děláme předkům ostudu.

Zelovský tkadlec.

Siljanščina.

(Žitomírský új., volyn. gub.).

Naše osada byla založena kolem r. 1879 zásluhou pana Antonína Pytlika, který zakoupil za 17 tisíc 365 desjatín půdy a po částech pak půdu prodával. Půda byla prvotně ve stavu bídném—ani chleba nedala—takže jsme celé tři roky musili chléb kupovati a sotva že jsme uživilí dobytek. Ovšem každý začátek je těžký, ale výsledky úmorné práce předčily všecko očekávání. Desjatina půdy, kterou jsme kdysi platili 75—120 r., má dnes cenu pateronásobnou, místy i větší. Pěstění chmele bylo nejvydatnějším zdrojem naší zámožnosti a umožnilo nám zdokonaliti veškeré hospodářství. Rozumí se, že takových příjmů jako letos nám vždy chmel neskytne. Obvyčejně prodávali jsme za ceny levné, poněvadž jsme neměli přesných zpráv o světovém stavu chmele. I letos někteří z nás se ukvapili a uzavřeli před začátkem chmelové kampaně smlouvy, jimiž zaprodali chmel po 14 r. za pud. Jini však—a těch je na štěstí většina—důvěřujice zprávám Čechoslava, vyčkávali a—neztratili. A ti za svou důvěru a trpělivost budou hojně odměněni. Dnes již židé nám nabízejí 34 rublů za pud, ale my se držíme a čekáme.

Vedle chmelářství pěstujeme hojně sadařství. Sady jsou vzorně zařízeny a dosti veliké, hospodáři u nás nese ročně dobře pěstěný sad až 200 i 250 r. Z hospodářských strojů máme posud jen ty nejpotřebnější; secí (6) mlátičky (15) a stroje řezací. Majetkové poměry jsou utěšené, jmění jednotlivých osadníků kolísá mezi 3 až 10 tisíci r.

Bohužel zato školství je u nás v žalostném nepoměru s naší zámožností. Máme tu školu ruskou, národní jednotřídku, více než 2 versty vzdálenou, která je na neštěstí ještě tak malá, že se tam ani ruské děti neumístí. Až do února letošního roku jsme měli pronajatu místnost pro školu českou, kde vyučoval český učitel p. Dyniš. Do této školy se naučily chodit též děti ruské.

Vzdělání starších jest daleko lepší než dorůstající mládeže. Každý osadník dovede číst i psát a každý rád si přečte tu a tam nějakou knihu a svůj časopis (odebírá se Čechoslovan, Биржевыя Ведомости (2) и Дружеския Ръчи). Knihovna naše jest dosud malá a je nutno ji brzy rozšířit. Spolků u nás není žádných kromě pojišťovacího proti ohni, který byl založen v roce 1910. Náboženstvím jsme všichni od roku 1886 pravoslavní až na dva katolíky.

Jako všude v krajích, kde jsou české osady, i zdejší čeští přistěhovalci byli dobrými učiteli pro ruské sousedy. Když se zde Čechové usadili, tvrdili domorodci, že pšenice na zdejší půdě neroste a také ji nikde nesili. Hnojením a důkladným zpracováním půdy však jsme docílili, že dnes pšenice roste a našim sousedům — Rusům desjatina vydá 200 i 300 pudů; kromě toho naučili se od nás sadařství a chmelařství. Každý pokročilejší ruský hospodář má pěkný sad a chmele od 10 kop až do 200 kop. Také hospodářské stroje, o kterých kdysi neměli potuchy, našli u nich zalíbení. Domorodé obyvatelstvo není za pokyny, které jim Čechové poskytli nevděčné, takže s nimi žijeme v poměru přátelském. I tři smíšené snatky se u nás vyskytly, dvě sestry Češky provdaly se za Rusy.

Z Malína.

V pondělí, dne 21. listopadu konala se v Malínské volosti okázalá slavnost odhalení pomníku Cara-Osvoboditele Alexandra II. Pomník byl pořízen Malínskou volostí z vděčnosti za osvobození lidu z poroby a od Cechů za darovaná jim r. 1870 zvláštní práva. Slavnosti účastnili se kromě ruského obyvatelstva též duchovenstvo okolních farností, mírový posredník a všichni Češi z obcí Malínské a Kněrutské.

Ruské obyvatelstvo plně dalo na jevo, jaký význam má pro ně tato slavnost a jak jsou si vědomi, co milostivý panovník Alexandr II., dne 19. února 1861 pro ně učinil. Sešli se přes nepříznivou zimní po-

hodu ve značném počtu. Avšak Češi nezůstali pozadu. Majíce na paměti ony výsady, které jim Car-Osvoboditel Alexandr II. v r. 1870 udělil, účastnili se četně této slavnosti. Od školní mládeže až k šedivým starečům, všichni se dostavili, aby důstojně uctili památku Cara-Osvoboditele a ozdobili pomník krásným kovovým věncem: „Caru-Osvoboditeli vděční Češi obce Malínské“.

Místní český starosta při kladení věnce pronesl krátkou pročitnou řeč, v níž tlumočil vřelé díky Cechů zesnulému Caru-Osvoboditeli a našemu vznešenému Panovníku Mikuláši II. za všechna dobrodění, jež přistěhovalcům Čechům byla v nové vlasti poskytnuta.

„S touhou a radostí“, mezi jiným pravil, „jsme očekávali dnešní den, kdy se svými spolubratry po víře i slovanské krvi budeme přítomni slavnostnímu odhalení pomníku milostivého Cara-Osvoboditele, ochránce ruské říše a dobrodince všech slovanských národů, Alexandra II.“

Využíváme této příležitosti, abychom Mu poděkovali zvláště za občanská práva nám darovaná v r. 1870, práva, jež doposud jiným jinorodcům, obývajícím jihozápadní kraj, nebyla v takové míře udělována. S citem hluboké vděčnosti provoláváme Caru-Osvoboditeli Alexandru II. „Věčnou pamět“ a nejmilostivějšímu nyní vládnoucímu Panovníku Nikolaji II. srdečně „urá!“ —

Účastenství Cechů bylo dobře zaznamenáno našimi ruskými sousedy, zástupci vlády a duchovenstvem. Mírový posredník zvláště projevil své uznání Cechům. Večer se někteří Češi účastnili společné hostiny.

o o o

Bulharsko-srbské sblížení.

Tolik se mluví o slovanské vzájemnosti poslední léta, tolik se pro ni horuje, že každý zábřeský sblížení a vzájemného porozumění mezi slovanskými národy vyvolává ihned všeobecnou pozornost. Rusinsko-polské smířovačky v Haliči — jež bohužel tak pomalu jdou do předu, sleduje každý Slovan se strachem, aby neskončily dříve, než k něčemu kladnému dospějí.

Nemenší zájem vzbuzuje rostoucí snaha odstranit dosavadní napětí mezi Bulharskem a Srbskem a pevně sblížit tyto dva jihoslovanské národy. Nelze upírat, že vzájemná nevěřivost a nedůvěra Srbů k Bulharům a naopak byla odůvodněna různorodými politickými, hospodářskými a jinými příčinami. Nesmyslné by však bylo tvrdit, že dohoda Sofie s Bělehradem je ne-

možná. Napětí bylo zaviněno jen samotnými Bulhary a Srby. Vyhledávali příčiny k nedorozumění a zdá se, že uměle udržovali nesvár, jenž ve skutečnosti neměl vážné podstaty.

Boj o politickou nadvládu Srbů a Bulharů na Balkáně dlužno považovat za nesmyslný. Srbsko a Bulharsko jsou malé státy a k tomu ještě agrární. Průmysl jejich jest nerozvinut. Každý stát sám o sobě dle toho jest velice malý vůči velkým státům. Hospodářsky však sjednocené Bulharsko a Srbsko znamená většího politického činitele a uskutečněním tohoto sjednocení připravila by se cesta pro sjednocení všech Jihoslovanů. Na hospodářském sblížení obou států se pracovalo již od roku 1879, kdy se utvořila obchodní smlouva bulharsko-srbská. Neodpovídala však poměrům obou států, jelikož netvořila společné celní území nutné pro Srbsko i Bulharsko. Roku 1905 byl proto smlouven celní svaz, který vyvolal úžasnou bouři u sousedů. Vídeň ho považovala za velice nebezpečný pro své zájmy a pracovala proti němu. Neštítala se ani celní války se Srbskem, ve které, jak známo, dost ztratila. Celní svaz se neuskutečnil, stoupenci hospodářského dorozumění však neztratili hlavu a pracovali dál. Soukromě ustavil se srbsko-bulharský výbor. Má 48 členů, rozdělených do dvou pracovních skupin, srbské a bulharské.

Počátkem listopadu se výbor sešel k první schůzi, v níž naznačil hlavní body své činnosti. Úkolem výboru má být především odstranění všech sporných bodů mezi oběma státy a okamžité vyrovnávání všech nedorozumění, jež by mohla vzniknouti. Výbor bude všemožně pracovat o vzájemnou dohodu ve věcech hospodářských a sociálních. Chce upravit v zájmu obou států sazbu poštovní a železniční a otázku celní. Sociální a obchodní zákonodárství Srbska a Bulharska má mít snahu prospět oběma sousedním zemím. Vůbec v agrární a hospodářské politice každý stát má dbát, aby prospíval zájmům druhého státu.

Není pochyby, že Černá Hora připojí se k Srbům a Bulharům a v tomto případě připravovaný svaz balkánských států by mohl mít pevný základ ve spojeném jihoslovanstvu.

Přátele-odběratele prosíme, aby co nejrychleji zaslali nám doplatky na předplatné, které dosud dluhují.
